

ایرانیان باستان، سرآمد پوشاک و پارچه در جهان

۲۳ مهر ۱۳۹۳ ساعت ۱۸:۵۴

ایرانیان از بیش از ۱۰ هزار سال پیش دارای تمدن بوده‌اند. از این رو، ریشه‌ی بسیاری از دستاوردهای بشر را در این تمدن می‌توان یافت. برای مثال، نخستین ابزار ریسندگی و بافندگی در غار کمربند، نزدیک بهشهر، یافت شده است که به ۷ هزار سال پیش از میلاد مسیح بازمی‌گردد. به علاوه، در قدیمی‌ترین بخش‌های شهر باستانی شوش، که در خوزستان قرار دارد، سوزن‌های سوراخ‌دار پیدا شده است.

ایرانیان از بیش از ۱۰ هزار سال پیش دارای تمدن بوده‌اند. از این رو، ریشه‌ی بسیاری از دستاوردهای بشر را در این تمدن می‌توان یافت. برای مثال، نخستین ابزار ریسندگی و بافندگی در غار کمربند، نزدیک بهشهر، یافت شده است که به ۷ هزار سال پیش از میلاد مسیح بازمی‌گردد. به علاوه، در قدیمی‌ترین بخش‌های شهر باستانی شوش، که در خوزستان قرار دارد، سوزن‌های سوراخ‌دار پیدا شده است.

این دستاوردهای و نوآوری‌های دیگری که در دوران‌های بعدی رخ داد، صنعت پارچه و پوشاک ایران را پیش‌تاز و سرآمد جهانیان کرد. جالب است بدانید اسکندر مقدونی، با آن‌که به ایران حمله و آن را اشغال کرده بود، لباس ایرانی می‌پوشید. در این جا به برخی از نوآوری‌های ایرانیان در زمینه‌ی پوشاک و پارچه اشاره می‌شود.

کت و شلوار

ایرانیان نخستین مردمانی بودند که کت آستین‌دار و شلوار می‌پوشیدند. مردمان تمدن‌های دیگر، بابلی‌ها، آشوری‌ها، یونانی‌ها و رومی‌ها، شلوار نمی‌پوشیدند و حتی یونانی‌ها ایرانیان را به خاطر شلوارهای رنگی‌شان مسخره می‌کردند. ایرانیان حتی نوعی شلوار ویژه‌ی سوارکاری نیز داشتند که تنگ و چسبان بود و اغلب از چرم ساخته می‌شد.

شلوار در اصل سروال خوانده می‌شد. عرب‌ها آن را سروال نامیدند و جمع آن را سراویل می‌گویند. در ترکی و کردی نیز سروال گفته می‌شود. مجارهای آن را شلوار (Schalwary) می‌گویند. به زبان لاتین، سارابارا (Sarabara) گفته می‌شد. واژه‌ی انگلیسی است کهن فارسی‌های واژه از که است شده ساخته جامه پای‌ی‌واژه از (پاجاما) Pajama

پوشش زنان

ایرانیان از دیرباز به پاکدامنی اهمیت می‌دادند و زنان ایرانی پوشیده با چادر یا پوشش‌های دیگری که بخش‌هایی از موها را می‌پوشاند و تنه را در بر می‌گرفت، در میان مردان ظاهر می‌شدند. در یک مهر سنگی استوانه‌ای که از دوره‌ی هخامنشی برجای

مانده و اکنون در موزهی لوور فرانسه نگهداری می‌شود، شاهزاده‌ی ایرانی و ندیمه‌هایش دیده می‌شود که شاهزاده چادر و ندیمه‌ها سرپوش دارند. در طرحی که روی سنگی در ارگلیلی ترکیه نقش بسته است، زن ایرانی با پوشش چادر و سوار بر اسب دیده می‌شود. حتی سرپوش‌های پارچه‌ای دوره‌ی هخامنشی از زیر برف‌های منطقه‌ی پازریک روسیه پیدا شده است. (یادآوری می‌شود، سرزمین‌هایی که نام بردیم، بخشی از امپراطوری پهناور پارس‌ها بودند).

اثر یک مهر هخامنشی که در موزهی لوور فرانسه نگهداری می‌شود.

گلدوزی

نقش زدن بر پارچه و لباس از دیرباز در ایران مرسوم بود. در تابوت سنگی اسکندر که در موزهی استامبول نگهداری می‌شود، ایرانیان شلوارهایی با پارچه‌های زیبا پوشیده‌اند که طرح دار و گاهی نقش‌هایی از گل‌ها دارند. گل‌دوزی در دوره‌ی صفویه به شکوفایی رسید به نحوی که هنرمندان روم شرقی (امپراتوری بیزانس) طرح‌های ایرانی را بر لباس‌های فاخر نقش می‌زدند. حتی ریشه‌ی عنصرهای اصلی گلدوزی امروزی نیز به ایران بازمی‌گردد که از راه کشورهای ساحل دریای مدیترانه به ایتالیا و اسپانیا رفته و بعدها در سرزمین‌های دیگر مورد توجه قرار گرفته است.

خشیارشاه و همراهانش

ابریشم ایرانی

بافتن پارچه از ایران آغاز شده و تا دروهی صفوی از مهم‌ترین فرآورده‌های صادراتی ایرانیان بوده است. با آن که بافت ابریشم به چینی‌ها بازمی‌گردد، ابریشم ایرانی در دوره‌ی ساسانیان به چنان کیفیت و ظرافتی رسیده بود که چینی‌ها نیز از ایران پارچه‌ی ابریشمی وارد می‌کردند. برخی از پارچه‌های ایرانی که ویژه‌ی اسقف‌ها تهیه شده، هنوز در گنجینه‌های کلیساهای اروپا نگهداری می‌شود.

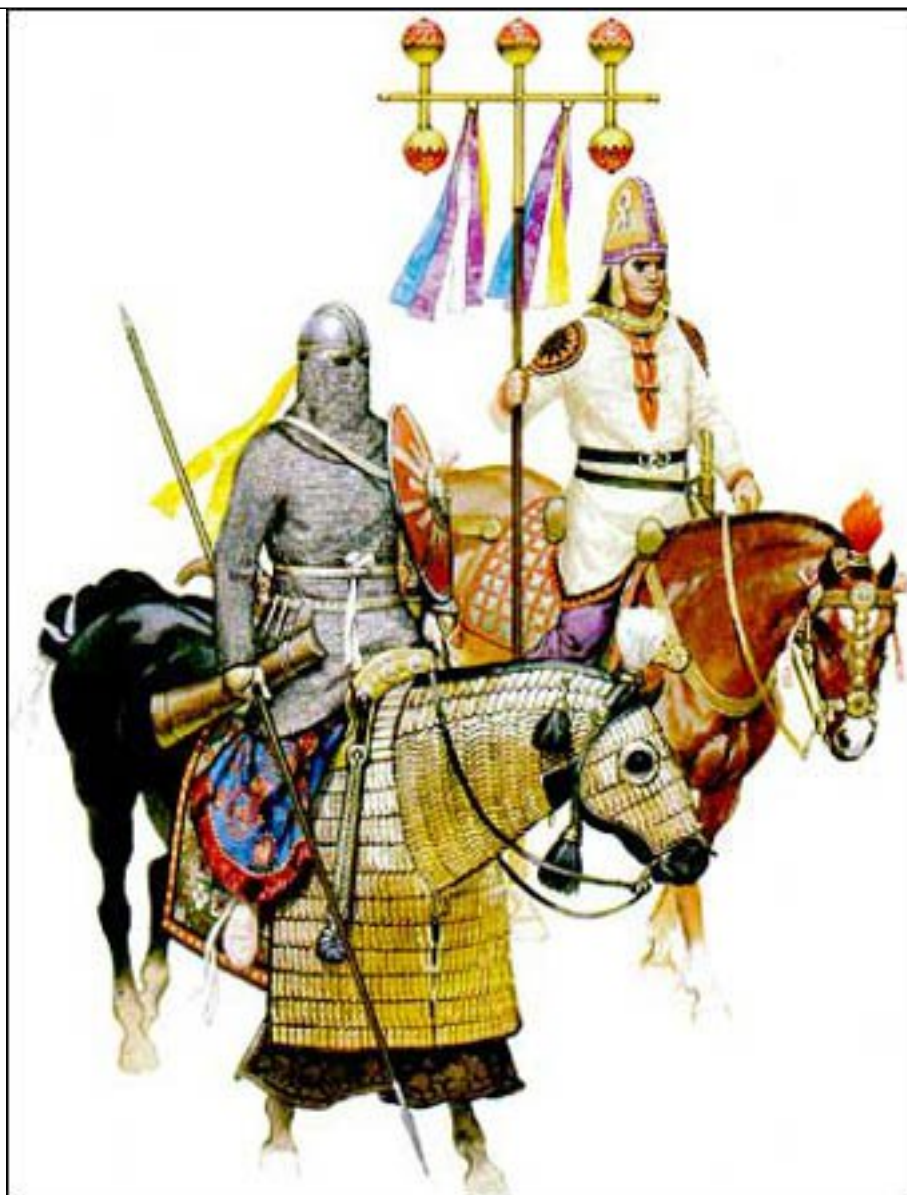
ردپای شکوه صنعت پارچه‌بافی را در واژه‌های ایرانی که به زبان‌های مختلف راه یافته است، می‌توان پیدا کرد. در زبان عربی: دیباج (از واژه‌ی دیباگ به مفهوم زری ابریشمی) و استبرق (از واژه‌ی ستبرگ به مفهوم نوعی پارچه‌ی ابریشمی)

در زبان انگلیسی: Tafta (از واژه‌ی تافته به مفهوم نوعی پارچه‌ی ابریشمی) Chintz (از واژه‌ی چیت به مفهوم نوعی پارچه)
در زبان روسی: Izarba (از واژه‌ی هزارباف به مفهوم پارچه‌ی زری گلابتون) و Partcha (از واژه‌ی پارچه)

لباس ورزش‌ایرانیان نخستین مردمانی هستند که از لباس ورزشی استفاده می‌کردند. چوگان ورزش باستانی و مورد علاقه‌ی ایرانیان بود. چوگان بازان نوعی پیراهن نیم‌آستین و شلوار تنگی می‌پوشیدند تا هنگام بازی راحت‌تر باشند. جنس پیراهن چوگان بازی را نیز نوعی انتخاب کرده بودند تا کم‌تر عرق کنند. انگلیسی‌ها در سال‌های استعمار هندوستان در آن سرزمین با چوگان و لباس نیم‌آستین آشنا شدند و آن را به خود به اروپا بردند که بعدها به آمریکا نیز راه یافت و به تی‌شرت‌های امروزی منجر شد.

لباس شوالیه‌ها

در دوره‌ی اشکانیان و ساسانیان مردان جنگی خود و اسبان‌شان را زره پوش می‌کردند. در تاق بستان، در کرمانشاه، سربازی زره‌پوش سوار بر اسب زره‌پوش بر پهنه‌ی سنگ کنده‌کاری شده است که با دیدن آن به یاد شوالیه‌های اروپایی می‌افتیم. در واقع، شوالیه‌های اشکانی سرمشق شوالیه‌های اروپایی قرار گرفتند.

شوالیه ساسانی

نوآوری‌های دیگر

دستکش: گزنفون، تاریخ‌نگار یونانی با ایرانیانی روبه‌رو شده بود که دستهایشان را در پوست‌های ضخیم و قاب‌هایی نگه می‌داشتند. نمونه‌هایی از دستکش‌های زینتی در موزه‌ی ایران باستان نگهداری می‌شود.

انوع کلاه: ایرانیان از دیرباز کلاه‌های گوناگونی می‌پوشیدند که نشان‌دهنده‌ی موقعیت اجتماعی آنان بود. کلاه پاپ‌ها و حتی تاج برخی از پادشاهان قدیم اروپا، برگرفته از کلاه و تاج پادشاهان ایران است.

چکمه: پوشیدن چکمه‌های چرمی از زمان هخامنشیان مرسوم بود و حتی ژوستینیان، امپراتور روم شرقی، چکمه‌های ایرانی می‌پوشید.

شال: هنوز هم در زبان انگلیسی به همین نام خوانده می‌شود (shawl) و نوع مردانه و زنانه‌ی آن هر دو نوآوری ایرانی هستند.

آن سه خرمند: طرحی از سه مغ زردشتی که برای شست و شو و معطر کردن عیسی مسیح(ع) دعوت شده بودند. این تصویر موزاییک، بر دیوار کلیسای سنت اپالینار در شهر راون ایتالیا نقش بسته است.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۳۵۱۳۰/جهان-پارچه-پوشاک-سرآمد-باستان-ایرانیان/>